

ДОГОВІР ПРО ВСТАНОВЛЕННЯ ДОВІРЧОЇ ВЛАСНОСТІ ЗА УЧАСТЮ СУБ'ЄКТІВ АГРОБІЗНЕСУ

Горіславська І. В.,

*к.ю.н, доцент, доцент кафедри цивільного та господарського права
Національного університету біоресурсів і природокористування України*

ORCID: 0000-0002-1865-9132

E-mail: gorislavska_i@nubip.edu.ua

Піддубний О. Ю.,

*д.ю.н., професор, завідувач кафедри цивільного та господарського права
Національного університету біоресурсів і природокористування України*

ORCID: 0000-0003-4867-4613

E-mail: piddubny_o@nubip.edu.ua

Горіславська І. В., Піддубний О. О. Договір про встановлення довірчої власності за участю суб'єктів агробізнесу.

Стаття присвячена комплексному дослідженню правової природи договору про встановлення довірчої власності та визначенню особливостей його застосування за участю суб'єктів агробізнесу в умовах сучасних економічних трансформацій та воєнного стану. Актуальність теми зумовлена необхідністю вдосконалення механізмів забезпечення виконання зобов'язань у сфері аграрного виробництва, що характеризується підвищеними ризиками, сезонністю господарської діяльності та залежністю від зовнішніх факторів, зокрема військових дій, руйнування інфраструктури та обмеженого доступу до фінансових ресурсів. У роботі обґрунтовується, що довірча власність виступає самостійною правовою конструкцією, яка не може бути повністю ототожнена із класичними інститутами застави чи іпотеки, оскільки поєднує у собі ознаки речового та зобов'язального права.

Особливу увагу приділено аналізу нормативного закріплення довірчої власності у цивільному законодавстві України. Встановлено, що законодавча модель довірчої власності передбачає формальне набуття права власності довірчим власником, однак обмежує можливість реалізації повного обсягу правомочностей у зв'язку з функціональним призначенням такого права. У статті досліджено наукові підходи до визначення правової природи довірчої власності. Проаналізовано позиції вітчизняних науковців, які розглядають довірчу власність як особливий вид речового права, змішану правову конструкцію або забезпечувальний інститут із специфічними ознаками. Значну увагу приділено особливостям застосування договору про встановлення довірчої власності у сфері агробізнесу. Встановлено, що специфіка аграрного виробництва обумовлює необхідність використання гнучких правових інструментів, які дозволяють забезпечити ефективне управління майновими активами без припинення господарської діяльності суб'єкта.

Окремий блок дослідження присвячений аналізу судової практики. Встановлено, що практика застосування довірчої власності як способу забезпечення виконання зобов'язань перебуває на стадії формування. Разом із тим, у рішеннях Верховного Суду сформовано підхід до розуміння довірчої власності як права власності з функціональними обмеженнями, що реалізується виключно з метою забезпечення виконання основного зобов'язання. У статті також досліджено проблеми правозастосування, пов'язані з використанням довірчої власності. Зокрема, встановлено ризики зловживання правом, які можуть проявлятися у використанні цього інституту з метою обходу законодавчих обмежень або уникнення виконання зобов'язань. Наголошено на необхідності встановлення чітких правових меж реалізації прав довірчого власника та запровадження ефективних механізмів захисту прав

боржника. Особливу увагу приділено питанням державної реєстрації довірчої власності та визначення правового режиму відповідних об'єктів.

Ключові слова: довірча власність, договір довірчої власності, забезпечення виконання зобов'язань, агробізнес, речові права.

Horislavska I.V., Piddubnyi O.O. Agreement on the establishment of trust ownership involving agribusiness entities.

The article is devoted to a comprehensive study of the legal nature of the agreement on the establishment of trust property and the determination of the features of its application with the participation of agribusiness entities in the conditions of modern economic transformations and martial law. The relevance of the topic is due to the need to improve the mechanisms for ensuring the fulfillment of obligations in the field of agricultural production, which is characterized by increased risks, seasonality of economic activity and dependence on external factors, in particular military operations, destruction of infrastructure and limited access to financial resources. The paper substantiates that trust property is an independent legal construct that cannot be fully identified with the classical institutions of pledge or mortgage, since it combines the features of property and obligation law. Particular attention is paid to the analysis of the normative consolidation of trust property in the civil legislation of Ukraine. It is established that the legislative model of trust property provides for the formal acquisition of property rights by the trustor, but limits the possibility of implementing the full scope of powers in connection with the functional purpose of such a right. The article examines scientific approaches to determining the legal nature of trust property. The positions of domestic scientists who consider trust property as a special type of real law, a mixed legal structure or a security institution with specific features are analyzed. Considerable attention is paid to the peculiarities of the application of the agreement on the establishment of trust property in the field of agribusiness. It is established that the specifics of agricultural production necessitate the use of flexible legal instruments that allow ensuring effective management of property assets without terminating the economic activity of the subject. A separate block of the study is devoted to the analysis of judicial practice. It has been established that the practice of using trust property as a method of ensuring the fulfillment of obligations is at the stage of formation. At the same time, the Supreme Court's decisions have formed an approach to understanding trust property as a property right with functional restrictions, which is implemented exclusively for the purpose of ensuring the fulfillment of the main obligation. The article also examines the problems of law enforcement associated with the use of trust property. In particular, the risks of abuse of law that may manifest themselves in the use of this institution in order to circumvent legislative restrictions or avoid the fulfillment of obligations are identified. The need to establish clear legal boundaries for the exercise of the rights of the trust owner and the introduction of effective mechanisms for protecting the rights of the debtor is emphasized. Special attention is paid to the issues of state registration of trust property and determination of the legal regime of the relevant objects.

Key words: trust property, trust property agreement, ensuring the fulfillment of obligations, agribusiness, property rights.

Постановка проблеми. Трансформаційні процеси, що відбуваються в аграрному секторі економіки України, зумовлюють необхідність пошуку ефективних правових механізмів, здатних забезпечити належний рівень захисту майнових інтересів учасників господарського обороту. В умовах воєнного та післявоєнного відновлення особливого значення набувають інструменти, які дозволяють одночасно гарантувати виконання зобов'язань, мінімізувати ризики для кредиторів та не порушувати економічну основу діяльності аграрних підприємств. Одним із таких інструментів виступає договір про встановлення довірчої власності, який формує нову модель перерозподілу правомочностей щодо майна. Його використання у сфері агробізнесу відкриває можливості для більш гнучкого управління активами, однак водночас породжує низку теоретичних і практичних проблем, пов'язаних із визначенням правової природи довірчої власності, меж здійснення прав довірчого власника та гарантій захисту прав боржника. Аналіз сучасного стану досліджень. Проведений аналіз сучасних досліджень дає можливість констатувати активне дослідження обраної тематики. Питання довірчої власності активно розробляється у вітчизняній цивілістичній науці, однак єдності підходів щодо її правової природи не досягнуто. У класичних дослідженнях довірча власність розглядається у контексті розвитку інституту права власності як такого. О. В. Дзера обґрунтовував принципи права власності через аналіз норм

національного законодавства та Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод [1]. Р. А. Майданик визначав, що право довірчої власності не можна віднести ні до речових прав, ні до зобов'язальних, інститут довірчого управління майном є змішаним цивільно-правовим інститутом [2, с. 302]. Сучасні автори пропонують більш функціональний підхід. Так, К. Г. Некіт [2] акцентує на подвійній природі довірчої власності та визначає в Україні складлася особлива ситуація, коли в законодавстві існує два інститути – довірче управління майном і довірча власність [3, с. 21]. Дектярьов В. В. досліджує проблемні питання застосування права довірчої власності [4] та досліджує об'єкт довірчої власності як способу забезпечення виконання зобов'язань за кредитними договорами [5]. Бевза Д. О. визначає, що правовідносини довірчої власності характеризуються «спеціальною фидуціарною трансформацією права власності, а правомочності власника не лише обмежені, але й спрямовані «назад» до засновника довірчої власності або визначеного ним вигодонабувача, що відрізняє довірчу власність від будь-якого іншого речового права» [6, с. 305]. О. В. Ільків досліджує правову природу права довірчої власності через призму правомочностей «користування» та «використання», що характерне для відносин за участю довірчого власника, який реалізує цю правомочність в інтересах особи, що її передала на підставі певного титулу [7, с. 52]. Проблематику переходу речових прав за договором, зокрема і питання довірчої власності, через порівняння відповідних підходів різних правових систем, досліджує Г. Харченко і наводить приклад Китаю «де увага фокусується на різниці юридичного складу виникнення речових та зобов'язальних прав у межах одних і тих самих договірних відносин з висновком про те, що незавершення формування юридичного складу виникнення речових прав не впливає на чинність прав зобов'язальних у разі укладення договору щодо речових прав на майно» [8, с. 48]. Разом із тим, аграрна специфіка застосування довірчої власності залишається недостатньо розкритою, що зумовлює необхідність подальших досліджень.

Метою цієї статті є комплексне дослідження правової природи договору про встановлення довірчої власності та обґрунтування особливостей його застосування за участю суб'єктів агробізнесу з урахуванням специфіки об'єктів аграрних правовідносин, а також визначення меж здійснення прав довірчого власника, напрямів удосконалення законодавчого регулювання для забезпечення ефективного використання аграрних активів і балансу інтересів учасників господарського обороту.

Стан опрацювання проблематики. Дослідженню правової природи та змісту права довірчої власності присвятили свої праці такі відомі українські правознавці, як: О. В. Дзера, Н. С. Кузнецова, Р. А. Майданик, І. В. Спасибо-Фатєєва, Є. О. Харитонов, Н. Ю. Голубєва, В. Л. Яроцький. Їх увага зосереджувалась на цивілістичному аналізі довірчих відносин, розмежуванні категорій «траст» та «довірча власність», а також на питаннях рецепції інститутів англо-американського права у вітчизняне законодавство. Окремі аспекти правомочностей довірчого власника та вигодонабувача розглядалися у роботах О. Є. Кухарева, Т. С. Ківалової та М. М. Сібільова. Специфіка функціонування права довірчої власності як способу забезпечення виконання зобов'язань висвітлювалася у працях таких науковців та практиків, як: А. О. Селіванов, В. В. Посполітак, Д. А. Гудима, Ю. М. Мархевка. Значний внесок у розвиток цієї тематики зробили іноземні дослідники, які вивчали інститут фидуціарної застави та забезпечувальної власності, зокрема: Р. Ціммерманн, Г. Лаубштайнер, М. Грацідеї та Л. Сміт. У їхніх працях акцентується увага на перевагах довірчої власності над традиційною іпотекою, механізмах звернення стягнення на об'єкт забезпечення та захисту прав кредиторів.

Виклад основного матеріалу. Нормативна модель довірчої власності закріплена у ст. 597-1 Цивільного кодексу України, яка передбачає можливість передання майна у власність довірчого власника з чітко визначеною метою – забезпечення виконання зобов'язання [9]. Водночас така передача не означає повного та безумовного переходу класичного права власності, оскільки зміст правомочностей довірчого власника обмежується функціональним призначенням цього інституту. Аналізуючи співвідношення довірчої власності з традиційною моделлю права власності (ст. 316 ЦК України) [9], можна дійти висновку, що у даному випадку відбувається модифікація змісту правомочностей власника. Довірчий власник формально набуває усі елементи права власності, проте їх реалізація підпорядковується досягненню визначеної договором мети.

Правові позиції Верховного Суду підтверджують зазначений підхід. У постанові Великої Палати Верховного Суду від 05.06.2019 р. у справі № 755/12638/15 наголошено, «правова природа довірчої власності полягає у наданні довірчому власнику речового права, обмеженого цільовим характером його здійснення в інтересах визначених осіб. Довірчий власник здійснює право власності на об'єкт

довірчої власності лише для досягнення визначеної мети, яка обтяжує право довірчої власності» [10]. У свою чергу, у постанові від 13.12.2019 р. у справі № 916/15/18 підкреслено можливість істотного обмеження правомочностей довірчого власника умовами договору, а також «право довірчої власності залежить від волі іншої особи – законодавця, вираженої за змістом відповідного закону, або установника управління, встановленої в договорі управління майном, укладеного з управителем, правомочності якого щодо переданого йому в управління майна власника обмежуються умовами договору управління майном та не можуть перевищувати обсяг прав та обов'язків установника управління щодо володіння, користування та розпорядження належним йому на праві власності майном» [11].

Довірча власність у сфері агробізнесу виконує не лише забезпечувальну, але й управлінську функцію. Вона дозволяє структурувати майнові активи таким чином, щоб забезпечити їх збереження та ефективне використання без припинення господарської діяльності боржника. Специфіка аграрного сектору зумовлює особливий підхід до визначення об'єктів довірчої власності. До них можуть належати не лише земельні ділянки, але й інші активи, зокрема сільськогосподарська техніка, майбутній урожай.

Окрему увагу слід приділити ризикам зловживання правом. Наявність формального переходу права власності може створювати передумови для використання довірчої власності з метою обходу законодавчих обмежень або уникнення відповідальності. У цьому контексті важливого значення набуває чітке визначення умов договору, зокрема порядку повернення майна та меж його використання. Судова практика визначає, що окрім механізму управління майном, передбаченого главою 70 ЦК України, існує також інститут управління активами, що регулюється нормами Кримінального процесуального кодексу України (ст. 100) [12] та Законом України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» [13]. Управління активами – «діяльність із володіння, користування та розпорядження активами, на які накладено арешт у кримінальному провадженні чи у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави і вирішено питання про їх передачу АРМА, тобто забезпечення збереження активів, збереження (за можливості – збільшення) їх економічної вартості, передача їх в управління або реалізація активів у випадках та порядку, передбачених цим Законом, а також реалізація активів, конфіскованих у кримінальному провадженні чи стягнених за рішенням суду в дохід держави внаслідок визнання їх необґрунтованими» [14]. В той же час робиться висновок Верховним Судом про неможливість ототожнення права власності та права довірчої власності, що має фідучіарний характер відносин, з відокремленням категорії управління активами як правового механізму, що використовується виключно для кримінального провадження та у позовному провадженні у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення у дохід держави із встановленням заборони користуватись відповідними активами [14].

Судова практика застосування довірчої власності як способу забезпечення виконання зобов'язань, зокрема у сфері кредитування суб'єктів агробізнесу, перебуває на стадії формування. Окремі підходи простежуються у рішеннях господарських судів, зокрема у справі № 906/1072/21 [15], де підтверджено можливість використання довірчої власності як договірної моделі забезпечення зобов'язань. Верховний Суд у своїх правових позиціях визначає довірчу власність як різновид права власності з функціональним обмеженням, спрямованим на забезпечення виконання основного зобов'язання. Водночас у сфері агробізнесу найбільш поширеними є моделі передачі у довірчу власність земельних ділянок, сільськогосподарської техніки та майнових комплексів, що використовується як альтернатива іпотеці. Разом із тим, відсутність усталеної судової практики та нерегульованість окремих питань, зокрема щодо можливості передачі майбутнього врожаю, свідчать про необхідність подальшого розвитку як законодавства, так і правозастосування.

Договір про встановлення довірчої власності – єдина підстава встановлення та врегулювання цього способу забезпечення зобов'язання. Отже, довірча власність як спосіб забезпечення виконання зобов'язання передбачає передачу майна боржника кредиту, носить цей договір акцесорний характер лише для кредитних договорів та договорів позики. Водночас грошове зобов'язання можна перетворити на позикове шляхом новациї боргу відповідно до ст. 1053 Цивільного кодексу України [9], що передбачає за домовленістю сторін борг, який виник з договорів купівлі-продажу, найму інших договірних підстав, може бути замінений на позикове зобов'язання. Це значно розширює поле для використання досліджуваного способу забезпечення виконання зобов'язання, через перетворення

грошового боргу на позику. Предметом договору про встановлення довірчої власності є передання на праві довірчої власності майна боржником (довірчим засновником) кредиторю (довірчому власнику). Таким чином, після установаження довірчої власності у боржника право власності припиняється (ч. 3 ст. 597¹ Цивільного кодексу України) [9]. Відтак, «довірча власність стає єдиним способом забезпечення виконання зобов'язання, що встановлює для кредитора право власності на майно й одночасно припиняє право власності на майно для боржника. Але розпорядитися майном кредитор не може – лише звернути на нього стягнення» [16]. Ще однією умовою для встановлення довірчої власності до надання кредиту або позики є обов'язок кредитора запропонувати боржнику інші способи забезпечення виконання зобов'язання (ч. 4 ст. 597¹ Цивільного кодексу України) [9]. Така норма є особливо значущою у сфері агробізнесу, де об'єктами довірчої власності можуть виступати земельні ділянки. З іншого боку відсутній правовий механізм та практика реалізації відповідної пропозиції кредитора.

Суттєві ризики існують у процедурах, пов'язаних з виникненням права довірчої власності на підставі відповідного договору. Так як, довірча власність на нерухоме майно, неподільний об'єкт незавершеного будівництва, майбутній об'єкт нерухомості виникає з моменту її реєстрації у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно (ч. 5 ст. 597³ Цивільного кодексу України [9] та ст. 4 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» [17]. Рішення про державну реєстрацію довірчої власності на право оренди земельних ділянок та переходу цього права внаслідок його продажу довірчим власником стали предметом адміністративного оскарження, щодо якого у січні та лютому 2024 року Міністерство юстиції України були прийняті рішення [18; 19]. Суть полягала у тому, що під час прийняття оскаржуваних рішень державним реєстратором та приватним нотаріусом не здійснена перевірка документів та відомостей Державного реєстру прав на наявність підстав для проведення реєстраційних дій. Зокрема, було проігноровано статтю 89¹ Земельного кодексу України [20] щодо того, що довірчий власник має права та виконує обов'язки власника земельної ділянки з урахуванням особливостей, визначених у Земельному кодексі України та Цивільному кодексі України. Відповідно лише власник наділений правом передачі майна у довірчу власність, а довірча власність на право оренди не підлягає державній реєстрації.

Ще одним обмежувачем для застосування інституту довірчої власності у аграрній сфері є заборона для земельних ділянок державної та комунальної власності бути об'єктами довірчої власності (ч. 4 ст. 89¹ Земельного кодексу України [20]). Довірчу власність можна встановити не лише на нерухоме майно, хоча правова природа довірчої власності для рухомих речей відрізняється від тієї, що передбачена Законом України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» [17]. Для нерухомих речей довірча власність є речовим правом, а для рухомих – забезпечувальним обтяженням (ст. 21 Закону України «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень» [21]. Така неоднозначність у визначенні правової природи та правомочностей довірчих власників може призводити до порушень їх прав.

Важливим для аграрного сектору є те, що після укладання договору об'єкт довірчої власності (майно сільськогосподарського товаровиробника) залишається у його довірчого засновника та може бути ним використане. Для кредитора у договорі про встановлення довірчої власності необхідно встановити обов'язок боржника по утриманню та схоронності об'єкта довірчої власності, а також ризики випадкового знищення чи пошкодження такого об'єкту. До прав довірчого засновника можна віднести і право передавати у користування об'єкт довірчої власності (укладання договорів оренди), що впливає із ч.4 ст. 597⁴ Цивільного кодексу України [9]. Виклики, що постають у такому випадку ми вище аналізували на прикладі розгляду скарг про скасування державної реєстрації довірчої власності права оренди. Для аграрного сектору питання рейдерства має надважливе значення та є загрозою. За результатами аналізу Звітів Рахункової палати України за 2023-2024 роки майже «35% транзакцій із землями сільськогосподарського призначення державної та комунальної власності мають ознаки корупційних ризиків, а загальні втрати бюджету від неефективного управління земельними ресурсами оцінюються у понад 8,7 млрд грн» [22, с.751; 23]. У цьому ж напрямку функціонує і Колегія з розгляду скарг на рішення, дії або бездіяльність державного реєстратора, суб'єктів державної реєстрації, територіальних органів Міністерства юстиції України, яка у 2025 році розглянула «1362 скарги, з них 1108 – у сфері нерухомості, 254 – у сфері бізнесу. У 2024 році було розглянуто 1722 скарги (1477 – у сфері нерухомості та 245 – у сфері бізнесу). За підсумками 2025 року також було задоволено 520 скарг (38,18% від загальної кількості розглянутих)» [24; 25].

Висновки. Узагальнюючи результати дослідження, слід зазначити, що договір про встановлення довірчої власності є складною та багатофункціональною правовою конструкцією, яка поєднує елементи речового та зобов'язального регулювання. Його правова природа проявляється у трансформації титулу власності з одночасним обмеженням змісту правомочностей довірчого власника функціональною метою – забезпеченням виконання основного зобов'язання. Такий підхід дозволяє розглядати довірчу власність як самостійний інститут цивільного права, що потребує чіткого теоретичного осмислення та системного нормативного закріплення. Встановлено, що застосування договору довірчої власності у сфері агробізнесу має значний практичний потенціал, оскільки дозволяє забезпечити ефективне використання майнових активів без припинення господарської діяльності сільськогосподарських товаровиробників. Специфіка аграрних правовідносин, зокрема особливий правовий режим земель сільськогосподарського призначення, сезонний характер виробництва та підвищені ризики, зумовлюють необхідність використання гнучких правових інструментів, до яких належить довірча власність. Водночас її застосування потребує врахування публічних інтересів та спеціальних обмежень, встановлених земельним законодавством. Разом із тим, дослідження засвідчило наявність низки проблем правозастосування, серед яких ключовими є відсутність усталеної судової практики, нечіткість визначення меж здійснення прав довірчого власника, а також ризики зловживання правом з боку учасників правовідносин. Недостатня визначеність порядку державної реєстрації довірчої власності та особливостей її застосування щодо окремих об'єктів, зокрема майбутнього врожаю чи земельних ділянок, також ускладнює ефективне використання цього інституту на практиці. У зв'язку з цим обґрунтовується необхідність подальшого вдосконалення законодавчого регулювання довірчої власності, зокрема шляхом конкретизації її правової природи, визначення чітких меж реалізації прав довірчого власника, удосконалення механізмів державної реєстрації та запровадження ефективних гарантій захисту прав боржника. Формування єдиної судової практики та розвиток доктринальних підходів сприятимуть підвищенню правової визначеності, забезпеченню балансу приватних і публічних інтересів та ефективному використанню довірчої власності як інструменту розвитку аграрного сектору економіки України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дзера О.В. Принципи інституту права власності вимагають додаткових законодавчих гарантій. *Право України*. № 1. 2019. URL: https://www.pravoua.com.ua/storage/files/magazines/files/article-pravo_2019_1_s5.pdf
2. Майданик Р. А. Проблеми довірчих відносин в цивільному праві: монографія. Київ: Вид-во поліграфічний центр «Київський університет», 2002. 502 с.
3. Некіт К. Г. Договір довірчого управління майном: порівняльно-правовий аналіз: монографія 2012. 182 с.
4. Дектярьов В. В. Довірча власність як спосіб забезпечення виконання кредитних зобов'язань: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2025. 244 с.
5. Дектярьов В. В. Об'єкт довірчої власності як способу забезпечення виконання зобов'язань за кредитним договором. *Нове українське право*. № 2. 2024. URL: <https://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/600>
6. Бевза Д. О. Юридично-фактичні підстави виникнення права довірчої власності у цивільному праві. Том 1 № 92 (2025): *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. URL: <https://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/350121>
7. Ільків О. В. Правова природа довірчої власності. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Юриспруденція. 2021. № 50. URL: <https://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc50/13.pdf>
8. Харченко Г. Перехід речових прав за договором (каузальна та абстрактна моделі). *Підприємництво, господарство і право*. №1. 2019. С.45-49. URL: <https://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/1/9.pdf>
9. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
10. Постанова від 05.06.2019 № 755/12638/15-ц Верховний Суд. Велика Палата. URL: <https://verdictum-pro.ligazakon.net/document/82308714>

11. Постанова ОП КГС ВС від 13 грудня 2019 року у справі № 916/15/18. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/pro_sud/rishennya_obedn_palati_kgs_vs/2019_12_13_916_15_18
12. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
13. Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів: Закон України від 10.11.2015 № 772-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/772-19#Text>
14. Постанова від 16.05.2025 №903/421/24 «Верховний Суд. Касаційний господарський суд» URL: <https://zakon-pro.ligazakon.net/document/C030595?fullText=true&withBacklinks=true&rnd=23B2553B8994E3DE2AB745E8D6A39BA3&versioncli=&an=346>
15. Постанова Верховного суду України від 27 червня 2023 року справа № 906/1072/2. URL: <https://iplex.com.ua/doc.php?regnum=112058100>
16. Гужва А. Договір про встановлення довірчої власності: нові можливості для кредиторів. URL: <https://zakon-pro.ligazakon.net/document/EA013993?land=UA&context=UA>
17. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 № 1952-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15#Text>
18. Скарга (вх. № СК-4792-23 від 27.11.2023) Гамбарової Юлії Борисівни на реєстраційні дії державного реєстратора Виконавчого комітету Юр'ївської селищної ради Дніпропетровської області Боднар М.А. та приватного нотаріуса Дніпровського міського нотаріального округу Дніпропетровської області Шрамової В.М. URL: <https://minjust.gov.ua/m/lyutyi-2024>
19. Скарги (вх. №№ СК-4839-23, СК-4840-23 від 28.11.2023) Райка Степана Григоровича, Райко Ніни Василівни на рішення державного реєстратора Виконавчого комітету Юр'ївської селищної ради Дніпропетровської області Боднар Марини Андріївни, приватного нотаріуса Дніпровського міського нотаріального округу Дніпропетровської області Шрамової Вікторії Миколаївни; URL: <https://minjust.gov.ua/files/general/2024/01/18/20240118194650-60.pdf>
20. Земельний кодекс України: Закон України від 25.10.2001 № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
21. Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень: Закон України від 18.11.2003 № 1255-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1255-15#Text>
22. Кулініч О., Меляков А. Реформування системи державного контролю за використанням та охороною земель сільськогосподарського призначення як механізм протидії рейдерству в аграрному секторі України. № 4(12) (2025). Суспільство та національні інтереси. URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/sni/article/view/22226>
23. Звіт Рахункової палати за 2023 та 2024 рік. URL: <https://rp.gov.ua/Activity/Reports/?id=2524>
24. У 2025 році Офіс протидії рейдерству розглянув понад тисячу скарг. Юридична газета. 16 січня 2026 року. URL: <https://yur-gazeta.com/golovna/u-2025-roci-ofis-protidiyi-reyderstvu-rozglyanuv-ponad-tisyachu-skarg-.html>
25. Архів рішень, прийнятих за результатами розгляду скарг у сфері державної реєстрації. URL: https://minjust.gov.ua/commission_civil_register

Дата першого надходження рукопису до видання: 30.03.2026

Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 23.04.2026

Дата публікації: 10.05.2026

© Горіславська І.В., Піддубний О.О., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії СС ВУ 4.0